

BISERIC'A SI SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentulu:	Pretiuu insertiuniloru:	Correspondintiele sè se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A SI SCOL'A“ in Aradu, la institutulu pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contieniu cam. 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ „ jum. anu 2 „ 50 „		
Pentru Romani'a si strainetate pe anu 7 „ — „		
„ „ „ „ „ j. a. 3 „ 50 „		

Sinodulu eparchialu aradanu.

(Fine.)

In siedinti'a a *siéptea* se mai pertractara urmátorele: se votà bugetulu proiectatu de epítropi'a fonduriloru comune in suma de 4110 fl. Totu de odata se invità epítropi'a, ca pe viitoriu se nu mai voteze remuneratiuni officiantiloru fara a supune acésta cauza deliberàrii sinodului. Referitoriu la cererea comunei politice *Lugosiu* pentru depurarea restantiei din auct'a scolara de pe anii pana la 1872, sinodulu incuviintiéza propunerea epítropiei, ca comun'a *Lugosiu* se póta depurà tóta restanti'a pana la 1872 in rate anuali de câte 300 fl.

In siedinti'a a *opt'a* tienuta la 15|27 aprile se primesce propunerea mai multoru deputati din pàrtile oradane a se sustiené statulu quo in ceea ce privesce deplinirea postulu de referinte in senatulu de scóle dela consist. orad. pana la sesiunea procsima a sinodului. Trecendu-se la ordinea dilei: alegerea asesoriloru consist. la senatele scolarie si epítropesci ale ambeloru consistorie, sinodulu alege doue comissiuni scrutinatórie, si anume un'a pentru voturile, ce voru intrà pentru asesorii consist. arad. ér un'a pentru cei ai consist. oradanu. Dup'aceea la apelulu nominalu se punu in fiecare urna câte 51 de siedule, si sinodulu indruma comissiunile scrutinatórie a se retrage si a eruá rezultatulu alegerei.

Resultatulu' alegerei este urmatoriulu, in senatulu scol. alu consist. orad. se dechiara de alesi ca ases. onorari, din cleru: *Georgiu Morarescu* si *Ioan Coroiu*, ér dintre mireni: *Teodoru Lazaru*, *Nicolau Zigre*, *Paulu Popu*, *Ilie Bochisiu*, *Ioan Pinte* si *Teodoru Ciocanu*; la sen. epítropescu din cleru: *Gavriulu Neteu*, *Teodor Pap* si *Ioan Cotuna*, dintre mireni: *Ioan Pap*, *Joan Glitia*, *Iosif Galu*, *Sebastianu Andru*, *Mihailu Popescu* si *Demetriu Drimbe*.

Ioan Bun'a cu privire la rezultatulu alegerei efeptuite pentru consist. oradanu espune, cà unii

dintre membri alesi sunt inruditi intre sene in-
contra §-lui 112 din stat. org. si astfelu propune, ca respectivii membrii sè-se provóce a renuciá. Presidiulu facia de acést'a propunere promite, cà va cercetá gradele de rudenia dintre asesorii anumiti de propunetoriu, si va dispune conform rezultatulu cercetàrii. Sinodulu apoi ia la cunoscintia resignarea lui *Paulu Popu* din postulu de asesoru la consist. orad.

Se presentéza rezultatulu alegerei pentru consist. aradanu. Sinodulu dechiara de alesu pentru postulu de referentu in sen. scol. alu consist. orad. pe *Dr. Georgiu Popa*, ér de asesori onorari din cleru pe: *Meletiu Dreghiciu*, *Ioan Rusu*, *Georgiu Cratiunescu*, *Demetriu Pop'a* si *Paulu Tempea*; dintre mireni pe: *Dr. Paulu Vasiciu*, *Dr. Atanasiu Siandoru*, *Ioan Popoviciu Deseanu*, *Iosifu Popoviciu*, *Vincentiu Babesiu*, *Iosifu Botto*, *M. V. Stanescu*, *Teodor Ceontea* si *Ioan Ardeleanu*; ér in senatulu epítropescu de asesori referinte pe *Ioan Moldovanu*, de asesori onorari din cleru pe: *Constantin Popoviciu*, *Iosif Gradinariu*, *Antoniu Todorescu*, *Mihailu Sturza* si *Sigismund Bozganu*; ér dintre mireni pe: *Alessiu Popoviciu*, *Demetriu Bonciu*, *Luc'a Calacianu*, *Demianu Dragonescu*, *Mihailu Veliciu*, *Dr. Nicolau Oncu*, *Georgiu Fogarasi*, *David Nicóra* si *Alessandru Pecicanu*.

In siedinti'a a *nóu'a*, tienuta la 16|28. aprile este la ordinea dilei reportulu comis. epítropesci, reportoriu *Ioan Belesiu*. Sinodulu ia la cunoscintia reportulu despre activitatea senatulu epítropescu. Referitoriu la punctulu 2 din reportu, din carele se vede, cà multe comune bisericesci nu si-au substernutu socotile anuali spre revisiune, sinodulu insarcinéza consistoriulu a procede cu tóta rigórea facia de acele comune, cari au neglesu substernerea socotiloru. Se ia la cunoscintia adres'a directiunei gimnasiului din *Bradu*, prin carea acést'a multiemesce sinodulu pentru sum'a

de 1000 fl. v. a. votata si transpusa inea in an. tr. pentru acelu gimnasiu. Referitoriu la starea averilor bisericesci sinodulu la propunerea comisiunii insarcinãza pe consistoriu, ca se indrume oficiile protopresviterali a aretã fidelu starea baniloru bisericesci, si se ingrigesca a se asigurã banii bisericesci in modulu celu mai corespundietoriu; infine se recomenda comuneloru bisericesci, cari posedu averi mai insemnate a elocã banii in realitãti. Sinodulu ia la cunoscintia reportulu despre starea fundatiuniloru bisericesci si scolarie, din carele se vede, cã capitalulu fundatiuniloru bisericesci este de: 20,348 fl. 68 cr., capit. fund. scol. de 25,491 fl. 22 cr., in realitãti 117 jugere de cãte 1200 stangini patrati, ẽr fundatiunile scolarie infiintiate prin segregãrile urbariali de 7399 fl. 23 cr. Se ia la cunoscintia primirea fundatiunei fericitului *Georgiu Popa* pentru biseric'a din *Galsi'a* in suma de 1016 fl. v. a. Referitoriu la testamentulu fericitului *Lazar Scarlato*, prin carele face o fundatiune pentru ajutorirea a trei teneri romani si trei teneri serbi cu stipendie de cãte 200 fl. v. a., sinodulu indruma consistoriulu a tienẽ in evidentia acẽsta cauza si a ingrigi, ca sè-se realizeze cãt mai curend resp. fundatiune. Se ia la cunoscintia punctulu 8 din reportu, din carele se vede, cã s'a datu cãte unu ajutoriu in suma de cãte 200 fl. comuneloru *Almasiu, Cilu si Chisdi'a*, asemenea si punctulu 9 despre aprobarea socotiloru fundatiunei *zsigaiane*. Referitoriu la manipularea fonduriloru si fundatiuniloru diecesane sinodulu face unele modificãri, si anume: scerge pretensiunile fondului fõiei „*Lumina*“, dupa ce s'a constatat de nencasabile, asemenea scerge unele pretensiuni din repartitiunile de 3 cr. pentru acoperirea speseloru congresuali si sinodali, constatandu-se de neincasavere in urm'a liquidãrii facute de unele protopresviterate. Referitoriu la contribuirea de 1 cr. se indruma consist. a purcede cu tãta rigõrea, ca sè incaseze prin oficiile protopresviterali atãt restantiele de pe anii trecuti, cãt si sumele prescise pe anulu curentu. Referitoriu la tacs'a de 50 de cr. dela cununii, constatandu-se negligintia si iregularitãti din partea organeloru incredintiate cu incasarea, se avisẽza consistoriulu a indrumã oficiile protopresviterali se faca aretare despre tãte casatoriile, si pe viitoriu acẽsta tacsã sè-se incaseze prin protopresviteri. Restantiele fondului generalu din competintiele dela esamenele de cualificatiune se transpunu in ceea ce privesce pre teologi la *fondulu preotiescu*, ẽr in ceea ce privesce pe preparandi la *fondulu de pensiune invetiatorescu*. Ratiocinulu despre ajutoriulu de statu se ia spre sciintia. Totu asemenea se ia spre sciintia reportulu despre fondulu resiedintiei, fondulu instructu, ẽr referitoriu la fondulu

tasului alu II-lea si alu III-lea constatandu-se unele neregularitãti, se indruma consistoriulu a procede cãt mai riguros. Reportulu despre venitele si spelele instructiunei pe 1878 se ia spre sciintia, dandu-se indemnisare consistoriulu pentru sumele spesate preste bugetulu votatu la positiunea alumneului si a esmissiuniloru scolari.

Se ia spre sciintia reportulu despre fondulu de pensiune invetiatorescu, despre fondulu sinodalu-congresualu, despre fondulu instit. pedagogiculu, despre fundatiunea lui *Patriciu Popescu*, despre fund. *Popoviciu-Paffiana*, despre fund. lui *Fauru* din Oradea-mare, despre fund. lui *Forray* din Soborsin. Asemenea se ia spre sciintia starea activa a tuturoru fonduriloru si fundatiuniloru diecesane, cari cu finea anului 1878 este urmatori'a: in bani gata 3648 fl. 48 cr., in cas'a de pastrare 44,750 fl. 27 cr., in obligatiuni 28,055 fl. 78 $\frac{1}{2}$ cr., in pretensiuni 56,406 fl. 2 $\frac{1}{2}$ cr. Referitoriu la socotile Manastirei *Hodosiu-Bodrogu* se indruma consistoriulu, ca se ingrigesca a se purtã acestea pe viitoriu in limb'a romana, ẽr relativu la darea de imprumuturi se indruma consistoriulu a elaborã pe viitoriu unu regulamentu. Referitoriu la rugarea directiunei gimnasiali din Bradu a-i votã unu ajutoriu de 800 de fl. sinodulu dechiarã, cã nefindu in anulu curentu prisosintia in bugetu, acẽst'a suma nu se pãte incuviintã. Infine se ia spre sciintia reportulu presidialu, prin carele se notifica pasii intreprinsi pentru edificarea resiedintiei episcopesci pe locul, unde se afla cea vechia si despre cumperarea casei vecine dela biseric'a reformata cu pretiulu de 5500 fl.

In sied. a *diecea*, tienuta la 16|28. apr. d. amedi la propunerea comisiunii petitionarie se resolvesce petitiunea romaniloru ortodocsi din *Ving'a*, avisandu-se partea prima, carea privesce ajutorirea preotulu la fondulu preotiescu, ẽr partea a dou'a, carea privesce ajutorirea invetiatorulu la consist. aradanu spre a se luã in considerare. Petitiunea parochulu din *Siclanu*, *Petru Zeldesian*, ca sè-se afle o cale potrivita pentru incassarea birulu si a competintieloru stolarie se transpune consist. arad. ca se nisuiẽsca a esecutã mesurile luate in privint'a incasãrii birulu si a stoloru restante ale petentulu.

La propunerea comisiunii organizatoriẽ sinodulu aprõba procederea consistoriulu aradanu in caus'a desdaunãrii pretinse de eredi dupa fericitului *Moise Nicõra*, din carea se vede, cã consistoriulu nu a pertractatu caus'a din motivu, cã petentii nu au doveditu, cã aru fi eredi legali. Totu la propunerea acestei comisiuni sinodulu enuncia, ca postulu de vicariu episcopescu si presiedinte la consistoriulu din Orade de astadata se remana in suspensu pana la alta hotã

rire a sinodului, mantienendu-se provisiunea interimala in conformitate cu conclusulu dejá luatú in actual'a sessiune sinodala. Se ia spre sciintia notificarea statistica a activitatii consistoriului plenariu oradanu despre constituirea comitetelorú si epitropieloru parochiali, precum si a sínódeloru protopresviterali. Referitoriu la cererea consistoriului oradanu de a i-se votá din fondurile comune o suma de 7000 fl. ca din sum'a acést'a cu cea de 3254 fl. 99 cr. de carea dispune se-si póta cumpera o casa acomodata pe sém'a consistoriului, sinodulu autoriséza pe consistoriu, ca la ocaziune binevenita cu sum'a, de carea dispune se póta contrahá cumperarea vre unei case acomodate trebuintieloru, încât pentru sum'a, ce va mai trebui consistoriulu se aviséza a se adresá cu cerere de imprumutu catra epitropi'a fond. com. amesuratu normativelorú in vigóre. Petitiunea lui *Dr. Georgiu Vuiu* se reléga la consistoriulu aradanu spre a se luá in considerare cu ocaziunea indeplinirei fitórie a postului de fisicu consistorialu.

Referitoriu la petitiunile mai multoru preoti de a li-se iertá sidocsi'a, si a se inlocui acésta competentia prin o cuota votanda din ajutoriulu de statu, sinodulu decide: pentru acoperirea sidocsiei episcopesci, pana la alta dispositiune, si fara a prejudecá dreptului de pana acum alu episcopului. si fara a prejudecá oblegamintelorú preotiloru, si fara a prejudecá dreptului de intrebuintiare alu ajutoriulu de statu pe viitoriu, sè-se solvéscá din competinti'a ajutoriulu de statu, ce cade consistoriulu din Aradu 1666 fl. 66²/₃ cr. ér din competinti'a, ce cade consistoriulu din Oradea-mare 833 fl. 33¹/₂ cr. la olalta 2500 fl. cari sume sè-se iee in bugetele ambelorú consistorie; inse sidocsi'a se nu se incaseze dela preoti pe anulu acést'a. Se apróba apoi preliminariulu consistoriulu aradanu si bugetulu instructiunei si alu cultului dela consist. aradanu, ér senatului epitropescu alu acéstui consistoriu i-se da absolutoriu pe anulu espiratu. Cu privire la sistem'a si form'a portárii socotiloru sinodulu îndruma pe consist. aradanu, ca se compuna din sinulu seu o comisiune din barbati de speciálitate, carea se stabiléscá o sistema si forma definitiva pentru manauarea si compunerea socotiloru fondurilorú si fundatiunilorú diecesane, si pentru reducerea sém cumulara fondurilorú.

Se pune la ordine reportulu comisiunei esmise pentru cercetarea agendelorú senatului epitropescu dela consistoriulu oradanu. Se ia spre sciintia, cá acelu senatu a tienutu in 1878 siepte siedintie, si a resolutu in meritu 42 de cause. Referitoriu la incassarea competintieloru de 1 si 3 cr. consist. se îndruma, ca in anulu acést'a se licuideze tóte pretensiunile restante, si despre acést'a

se faca propunere sinodului procsimu pentru scergera celorú neincassabili, ér facia de cele incassabili se proceda cu cea mai mare rigóre. Referitoriu la administrarea banilorú bisericesci consistoriulu se îndruma a licuidá pretensiunile bisericesci dubie si a ingrigi de ascurarea tuturorú pretensiunilorú. Aflandu-se socotile senatului epitropescu pe anulu 1878 din Orade in ordine si documentate deplinu, sinodulu i-da absolutoriu. Se votéza apoi bugetulu consistoriulu oradanu.

La propunerea dep. *Alessiu Popovicu* sinodulu enuncia, ca in anulu viitoriu sè-se convóce cu trei dile mai nainte de intrunirea sinodului comisiunea epitropéscá, ca se priméscá reportulu dela senatulu epitropescu spre censurare.

Comisiunea bugetaria presentéza consemnarea diurnelorú si speselorú de calatoria a membrilorú sinodului. In necsu cu acést'a *P. Rotariu* propune, ca in proportiunea, in carea se subtragu deputatilorú din diurne, pentruca au absentatu, in acea proportiune sè-se detraga si din spesele de calatoria. Bugetulu sinodului se primesce cu adosulu lui *P. Rotariu*.

Comisiunea scolara presentéza conform insarcinárii unu proiectu de adresa catra dieta contra introducerii limbei magiare ca studiu obligatu in scólele elementarie. Pré Santi'a S'a, parintele episcopu aduce la cunoscintia, cá a primitu scire, cá mane se va incepe desbaterca acéstui proiectu, deci pare a fi pré tardiu a se inaintá la dieta adres'a in acésta cauza. Sinodulu vediendu insusi caus'a intardiata absta dela adresa, aderandu la pasii intreprinsi de archierei in acésta cauza. Se alege apoi o comisiune pentru autenticarea protocólelorú in persónele membrilorú *J. P. Deseanu, L. Ionescu, Dr. N. Oncu, D. Bonciu, J. Belesiu, M. V. Stanescu* si *V. Paguba*.

P. Rotariu, in numele sinodului, esprima Pré Santiei Sale, Parintelui Episcopu recunoscintia si multiemita pentru bun'a si intielépt'a conducere a desbaterilorú sinodali. Pré Santi'a S'a respunde multiemindu in termini bine sentiti. Cu acést'a se incheia sessiunea ordinaria de estimpu a sinodului eparchialu.

Discursulu

Pré Santiei Sale parintelui episcopu alu Aradului pronunciatu in cas'a magnatiloru la desbaterca proiectulu de lege pentru introducerea limbei magiare obligatórie in scóla elementara.)*

Escelenti'a Vóstra, Domnule presiedinte! Inalta cas'a a mangnatiloru! Daca mi-permitu a luá si eu caventulu in cestiunea de sub pertractare, — atáta de grava dupa parerea mea, — facu acést'a pentru a supune apretiárii inaltei case macar o parte din

*. Incepemu publicarea discursurilorú din cas'a magnatiloru, prin acestu discursu, neavendu inca la inde: ana d'scursurile celorlalti Pré Santi prelati romani. Red.

acele ingrigiri, pe care le au causatu mie si credintiosiloru mei, proiectulu de lege pentru introducerea limbei magiare ca studiu obligatu in scólele elementarie, ingrigiri ce provinu din *acea mare responsabilitate, cu care eu ca arhiereu detorescu si statului, si credintiosiloru mei.*

Mai nainte de tóte declaru, cá nu sum in contra invetiării limbei magiare in scólele elementare acolo, unde este ea de *trebuintia*, si unde este si cu putintia. Spre a *dovedi* acést'a me provocu la *acea impregiurare*: cá in dieces'a mea, — si precát sciu — si in celelalte diecese romane, invetiarea limbei magiare este mai de mult introdusa si in scólele nóstre elementari, precát s'a potutu *si s'a aretatu trebuintia.*

Inse cu tóte acestea sum silitu a combate introducerea acelei limbi in scólele elementarie, atunci cand acést'a se intentionéza in detrimentulu autonomiei bisericesci, alu instructiunii poporale si alu moralitáti.

Inalta casa! daca sta adevverulu ce-lu afirmau anticii romani: „*qui proficit in litteris et deficit in moribus, plus deficit quam proficit*“, si eu nu punu la indoiéla acést'a, cá adeca tóta sciinti'a numai in lumina si-are pretiulu seu, atunci trebue se mi se concéda, cá ori ce cultura fara *creștere morala-religiósa nu póte aduce fructe bune.* Despre acést'a a trebuitu se se convinga in timpurile mai noue unulu dintre cele mai luminate state ale Europei, Germani'a, care pre langa tóta cultur'a spirituala, negligandu religiozitatea poporului a trebuitu se culéga fructe amari.

Din acestea invederéza: cá *intre cultur'a spirituala, si cea morala religiósa, séu între sciintia si moralitate esista unu nexu fórté strensu, si daca esista acestu nexu la vre unu poporu, apoi elu esista la poporulu romanu, dupa usulu si traditiunea lui cea vechia.* La poporulu romanu *biseric'a sta in legatura atát de stricta cu scól'a confessionalá, încát un'a fara de alt'a nu póte esistá.* Ambele lucrá *reciproc, un'a spre promovarea celeilalte. Biseric'a creéza si sustiene scól'a. Biseric'a conduce invetiamentulu in scóla, si dupa ce si-termina scól'a agendele ei, atunci incredintiéza bisericei pre tinerime, ér biseric'a primindu-o in sinulu seu, continua a desvóltá in tinerime totu mai multu invetiaturile de lipsa, si mai alesu invetiatur'a morala-religiósa.* De aici urméza: cá *romanulu nu si-póte inchipui, se póta esistá bisericá fara de scóla, si scóla ce n'ar stá in strensa legatura cu biseric'a.*

Din acestu punctu de vedere trebue se-mi descoperu *acea ingrigire*, cá eu tare me temu, cá prin proiectulu de lege din cestiune, si anume prin essecutarea lui, acelu nexu, *acea armonia, cea legatura stricta dintre bisericá si scóla se va sdrunciná in daun'a moralului crestinescu.*

Nu suferé indoiéla, cá prin *acea dispositiune a proiectului de lege*, prin care se ia dela autoritátele confessionali *dreptulu de a edá, ca si pan' acuma atestate de calificatiune cu valóre, si prin care acestu dreptu se da si altoru autoritáti, cari nu cunoscú spiritulu confessiuniloru, dicu: prin acést'a caracterulu confessionalu alu scóleloru se alteréza fórté, si urmarea va fi, cá va slabi zehulu confessiuniloru de a mai contribui la sustinerea scóleloru confessionali, si asia va langedi nu numai moral'a, dar si cultur'a poporului prin introducerea acestui proiectu de lege.*

Dupa acestea se nasce intrebarea: *póte fi acestea in interesulu statului?* eu din parte-mi dicu cá nu; pentruca nutrescu *acea convictiune interna, cá ori ce statu atunci este puternicu, cand toti cetatienii lui, fara*

osebire de confessiune si de nationalitate inaintéza de opotriva atát in cultur'a spirituala, cât si in cea morala, sciutu fiindu, cá cetatienii remasi inapoi in un'a seu alta directiune potu fi numai spre sarcin'a statului respectivu.

Inalta casa! Cine cunósce mai de aprópe relatiunile romaniloru din acestu statu nu va puté negá: cá ei, cari fara vina lorú, din vitregitatea timpuriloru, au fost remasu inapoi in cultura, indata ce s'au delaturatu pedecile *au desvóltatu celu mai mare zelu intru infintiarea multoru institute de invetiamentu din propriile lorú medilóce, sub scutulu si cu ajutoriulu bisericei, si ori ce omu nepreocupatu va trebui se recunósca, cá succesulu ajunsu pe acestu terenu, in proportiune cu medilócele cele modeste, de cari a potutu dispune, se póte mesurá cu succesele ori cárei alte asemenea confessiuni din patria.* Deci este lucru firescu, cá credintiosii mei se fie cuprinsi de mari ingrigiri, aflandu despre cuprinsulu amintitului proiectu de lege, si se se téma, cá scólele lorú, cultur'a lorú intelectualá si morala vor fi *perichitate* prin acestu proiectu de lege.

Acésta temere a credintiosiloru mei este cu atát mai indreptatita, cu cât ei vedu, cá prin amintitului proiectu de lege se *ataca si autonomi'a nóstra bisericesca garantata prin lege.*

Nu tragemu la indoiéla dreptulu de suprema inspectiune alu statului facia de scóle, dar in legea presinte nu este vorba numai de acelu dreptu, ci mai multu de o *ingerintia preste mesura* in administratiunea invetiamentului confessionalu in *acea administratiune, cares'a garantatu confessiuniloru prin articulu de lege XXXVIII din anulu 1868.* Totu in urm'a acelei ingerintie se ia dela confessiuni dreptulu pana acuma avutu, de a edá testimonii de calificatiune la invetiatori, si prin acést'a se vatama nu numai legea sus citata, dar si autonomi'a bisericesca in modu fórté sentitoriu.

Am disu, cá nu sum contra invetiării limbei magiare in scólele poporale, precát va fi cu putintia, si de trebuintia, dar acést'a s'ar fi potut face si pe alta cale, mai alesu daca se consultau si confessiunile, se puté face, fara ca se se vatame atátea interese subtile, fara ca se se nasca atátea ingrigiri si nedumeriri, fara ca se se altereze articulu 38 de lege din 1868, si autonomi'a bisericesca, fara ca cultur'a spirituala si morala a poporului se fi suferitu atát'a, precát *va suferi in urm'a proiectului de lege, ce sta sub desbatere.*

Nu pot incheiá aceste observári ale mele fara a atrage atentiunea inaltei case, si la *acea dispositiune straina si vatamatória de dreptu a proiectului presinte de lege, prin care si remanerea mai departe in posturi a invetiatoriloru deja mai nainte calificati si aplicati se face pendinte dela o conditiune, ce nu s'a pretinsu dela ei atunci, cand s'a pregatitu pentru carier'a invetiatorésca, adeca: dela conditiunea de a-si insusi in 4 ani limb'a magiara in mesura, ca se o póta propune cu succesu in scóla.*

Mi-am tieutú de detorintia de a espune aceste ingrigiri si nedumeriri ale mele si ale credintiosiloru mei, maturei consideratiuni a inaltei case, in sperantia cá ele vor fi apretiate dupa meritu, din care tóte eu nu potú acceptá proiectulu de lege, ca basa pentru desbaterea speciala.

Libertatea invatiementului in Angli'a.

Bon in 1/13. Maiu.

In faci'a celoru ce se petrecu pe terenul legislatiunii tierii in patri'a mea, me vedu indemnatu a ve comunicá urmatórele:

Eruditulu francesu *Le Play*, presedintele espositiunii parisiane de la anulu 1867 s'a adresatu catra professorulu din *Londra*, *George Mivart* cu rugarea se binevoiesca a-i comunicá opiniunea s'a si a compatriotitoru sei asupra libertatii invatiementului. — *Mivart* a consultatu pe cei mai insemnati barbati — pe terenulu politicu, socialu si religiosu — din Angli'a, apoi publicá in „*Moniteur Universel*“ unu tractatu cu inscriptiunea „Starea ideiloru si institutiuniloru referitóre la libertatea invatiementului in Anglia“. Cuprinsulu tractatului e urmatoriulu:

1. *Toti locuitorii Angliei, atát innascuti cât si straini sunt indreptatiti a-si edifica scoli pe spesele loru proprii, a-si instrua copii dupa placu, sub conditiunea, cá doctrinele din acele scoli nu voru fi in contradicere, nu voru collidá cu moralulu publicu.*

2. *Votarea unei legi, carea ar despoia individi ori categorii de individi de acésta libertate, s'ar considerá cá unu actu de absoluta tirania. Parlamentulu englesu nu va votá nici cand o astfelu de dispoziitiune.*

3. *Fiecare parinte se bucura de dreptulu de a-si trimite copilulu in scól'a, carea i-convine, a sustiené si folosi o scóla confessionala, alu cárei invetiatoriu este liberu alesu.*

4. *Delaturarea acestei libertati s'ar considerá cá o suprimare nesuportabila. — Regimulu respectéza cu rigurositate libertatea scóleloru confessionali. Nu si-permite nici unu amestecu in afacerile loru. Subventionéza bogatu tóte scólele din Angli'a, cari se supunu inspectiunii publice, tóte se bucura de libertate absoluta religionaria. Astfelu sunt indreptatite confessiunile, tocmai si cele mai mici, cari au scoli proprii, statatóre sub inspectiunea regimului — a-si alege liberu invetiatorii — si a-i amová, apoi a alege cártile pentru scóle. Mai departe fiecare confessiune este indreptatita a-si cualificá personalulu invatiatoriloru si invatiatoreselor in seminarele sale proprii, cari sunt subventionate de catra statu, dupa imprejurári, uneori acopere statulu jumatarea erogatiuniloru institutului.*

5. *Cu privire la organizarea universitatiloru si impartasirea graduriloru sunt diferite pareri in Angli'a.*

6. *Alipirea catra selfgovernment e astfelu inradecinata in Angli'a, incát ar fi imposibila introducerea sistemului lui Napoleon I. (asia numit'a universitate), carele a predatu conducerea invatiementului pentru intréga tier'a in manile unei corporatiuni centrale guvernamentale. Renoirea unui astfelu de sistemu, dupa ce s'a delaturatu odata, s'ar considerá cá o retrogradare in ori ce tier'a s'ar intemplá.*

7. *Dupa opiniunea publica emulatiunea este unu impulsu salutaru pentru desvoltarea activitatii sociale, si acestu impulsu nu este mai putienu salutaru pe terenulu invatiementului, decât pe alu altoru institutiuni. Din acestu punctu de vedere este de temutu, cá o corporatiune scutita de orice concurentia este in periclu de a-si implini reu detorintiele, si este espusa mai multu decât altele pericului de decadintia.*

Dintre cei 28 subscrietori ai acestei declaratiuni, intre cari se afla cei mai insemnati profesori, juristi si diplomati englezi, numesce „K. V.“ pe professorulu *Bensley*, lordu *John Duke Coleridge*, lordulu chief justice of the common pleas of the high court

of justice, lordu cancelarulu de mai nainte din *Irland'a O'Hagan*, editorulu liberalului „*Spectator*“, *Hutten*, rabinulu *Magnus*, presedintele sectiunii sciintieloru naturali in museulu britanicu, si membrulu institutului de France, *Owen*, professorii *Sir James Paget* si *William Parker*, Marquisulu of *Ripon*, si in fine marele-cancelaru de mai nainte, *Selbourne*. *Gladstone* si-a sprimatu aprobarea intr'o epistola separata, precum si lordulu *Roseberry*. O.

PROTOCOLU

despre a VI. adunare generala a reuniunii invetiatoriloru din Dieces'a Aradului, tienuta in Aradu la 5. si 6. aprile 1879. st. v.

Siedinti'a I.

Nr. 1. Vicepresedintele reuniunii, Dlu Dr. *Giorgiu Popa* salutandu pre cei coadunati prin o vorbire fórte acomodata, declara siedinti'a de deschisa.

Acésta vorbire se primesce cu placere.

Nr. 2. Dupa program'a statorita de comitetu se asternu raporturile comitetului, casariului si bibliotecariului, pe anulu trecutú. Adunarea generala preda reporturile amintite unei comisiuni constatatóre din *Nicolau Stefu*, *Blasiu Codreanu*, *Mihailu Olteanu*, *Joanu Dobosiu* si *Savu Draganu*, spre censurare si opinione, pana cand siedinti'a se suspinde.

Nr. 3. Redeschidindu-se siedinti'a, reportorul comisiunii *Blasiu Codreanu* reportéza: a) asupra reportului, comitetului din care se vede, cá comitetulu in anulu trecutú a tienutu o siedintia, in carea a sistatu edarea fóiiei reuniunii „*Minte si Inima*“ din cause finantiere, si propune a se luá spre sciintia. Adunarea generala ia acestu reportu spre sciintia cu acea observare, cá pana cand se va poté edá éراسi numit'a fóia, comitetulu reuniunii se cerce a affá medilócele de aliare cu fói'a „*Biserica si Scóla*“ ca se se publice materialulu de invetiamentu, ce s'a inceputu a se tractá in organulu reuniunii.

Nr. 4. La raportulu casariului, din care resulta, cá reuniunea representa unu capitalu de 910 fl. 79 cr. si anume:

a. In tensiuni la membri reuniunii, si la restantieri pentru fóia	808 fl. — cr.
b. Bani gata	102 fl. 79 cr.
de totu	910 fl. 79 cr.

comisiunea propune: cá casariulu se se indrume a solvi numai decât detori'a de 102 fl. 40 cr. la tipografu — din banii gata, si se provóce pre toti detorasi in scrisu a-si depurá in restimpu de 2 luni detori'a lorú; ér in decursulu lunei lui iulie, comitetulu se se intrúnésca a constatá resultatulu provocáriloru facute; si incát nu ar fi resultatulu indestulitoriu, comitetulu se róge pre venerabilulu Consistoriu, carele este forulu superioru alu reuniunii, ca pre calea Inspectoratelor se indrume sub responsabilitate pre cei detori a plati: ér pentru viitoriu comisiunea propune a se reduce tacs'a de membru dela 2 fl. la 1 fl. Acésta propunere se primesce cu unanimitate, cu acea observare, cá daca incasáriloru voru fi satisfactóre, comitetulu se se ingrigésca a se continuá edarea fóiiei reuniunii.

Nr. 5. Reportulu bibliotecariului, din care se vede, cá bibliotec'a reuniunii are putine opuri, la propunerea comisiunii: se ia spre sciintia, cu acea observare, cá bibliotecariulu se primésca cu bucuria orice cárti séu foi periodice, ce se voru doná reuniunii, si pre adunarea viitória despre tóte se faca unu re-

portu provedintu cu consemnarea opurilor, ce le are reuniunea.

Nr. 6. Joan Tuducescu cetesce o telegrama dela invetiatoriulu Marcu din dieces'a Caransebesiului, prin carea saluta adunarea reuniunii nóstre. Adunarea o alatura la protocolu sub ||. primindu-o cu multa placere.

Nr. 7. Se presinta scrisórea presidiului reuniunii invetiatoriloru din dieces'a Caransebesiului de sub Nr. 86|879. pentru a intrá reuniunea de acolo cu reuniunea nóstra in raportu de reciprocitate.

Adunarea primesce cu bucuria si din partea sa, alaturandu-se recercarea sub 3|. si declarandu cá este aplecata cu placere de a legá legaturi de amicitia cu colegii din dieces'a sora.

Nr. 8. Se presenta scrisórea presidiului reuniunii invetiatoriloru din dieces'a Caransebesiului pentru a partiná pre dlu Vasilie Petri intru edarea foiei „Scóla romana“. Adunarea generala avendu in vedere, cá numit'a fóia a fost deja recomandata invetiatoriloru prin Consistoriulu nostru diecesanu o iea la cunoscentia, si o alatura la protocolu sub 4.

Nr. 9. Din incidintele facia de proiectulu de lege, ce s'a asternutu legislatiunei patriei pentru introducerea limbei magiare ca deobligatória in scólele nóstre poporale — Reuniunea invetiatoriloru din dieces'a Aradului, cu placere iea actu despre pasii de insemnatate istorica ce i-a intreprinsu biseric'a in numele poporului, si esprima multiemit'a si recunoscenti'a tuturoru invetiatoriloru — deputatiunei ce s'a prezentatu la Maiestatea Sa, Preagratosulu nostru Rege, si róga pre Ilustritatea Sa Dlu Episcopu alu nostru, a aduce si la cunoscenti'a veneratului sinodu eparchialu caus'a acést'a, ce inspira temere Autonomiei nóstre.

Cu acést'a siedinti'a se incheia.

Siedinti'a II.

tienua la 6. Aprilie 1879. v.

Nr. 10. La propunerea pentru infintierea reuniuniloru filiale prevediute si in statute, adunarea indruma pe comitetu a se ingrigi despre acést'a, si in decursulu anului acestui'a inca, se infintieze de acestea, unde va aflá de bine.

Nr. 11. Deórace se constata, cá multi invetiatori participa la siedintiele reuniunii invetiatoriloru, pe spesele comuneloru bisericesci, fora a fi membri ai reuniunii, se enuncia ca decisu, a se aduce la cunoscenti'a publica, cá pentru participare la aceste siedintie nici unu invetiatoriu nu póte pretinde diurne, daca nu e membru alu reuniunii.

Nr. 12. Deórace reuniunea nóstra este o corporatiune instituita prin statute intarite de autoritátile nóstre confessionale, si deórace membrii acestei reuniuni toti sunt invetiatori in dieces'a Aradului: considerandu cá comitatulu Aradului in congregatiunea ultima din 1878. a votatu din averea sa o suma de 200 fl. reuniunii invetiatoriloru magiari din Aradu, considerandu cá in comitatulu Aradului elementulu romanu e in preponderantia, prin urmare si ei au parte la acea avere; reuniunea nóstra róga pre venerabilulu Consistoriu, se ne medilocésca si noua dela autoritatea comitatului unu ajutoriu cât de modestu.

Nr. 13. Decisele aduse in siedintiele acestea intra in valóre numai decát.

Nr. 14. Rugárele, ce a facutu acésta reuniune in anii trecuti catra veneratulu sinodu eparchialu pentru inbunatatirea salarieloru invetiatoresci, si in

caus'a fondului de pensuni, se decide a se supune si de asta data atentiunei veneratului sinodu.

Nr. 15. Presiedintele constata, cá nu mai sunt alte obiecte la ordine, spune apoi cuvintele sale de incheiare, dupa cari la propunerea membrului Joanu Cióra, de órace acelea sunt de mare insemnatate pentru cultura nóstra intelectuala, adunarea róga pre presidiu, ca atât cuventarea de deschidere, cât si cea de incheiare in scrisu sè-se alature la protocolu, esprimandu-si totu odata recunoscentia si multiamita dlui presiedinte, si urandu-i viétia indelungata.

Acestu protocolu s'a autenticatu in Aradu la 6|18. Aprilie 1879. de comissiunea esmisa pentru autenticare.

Dr. Georgiu Popa m. p.
vicepresiedinte.

Aureliu D. Romanu m. p.
secretariu.

Comissiunea:

Joanu Tuducescu m. p.

Joanu Cióra m. p.

Blasiu Codreanu m. p.

Petru Popoviciu m. p.

Mihailu Olteanu m. p.

Elia Dogariu m. p.

Socóta

despre banii intrati la balulu arangiatu de junimea romana aradana in 1|13 Fauru a. c. pentru alumneulu institutului pedagogico-teologicu romanu gr. or. din Aradu.

I.

Banii incursi la cassa in sér'a balului: 405 fl. v. a. In acést'a suma au contribuitu ca suprasolvire: Ilus. S'a dlu Episcopu Ioanu Metianu 10 fl.; Rdissimii dni: Iosifu Goldisiu 4 fl.; Vasile Belesiu asses. ref. 1 fl.; Ioanu Russu, directoru 2 fl.; Dnii: Georgiu Dogariu 6 fl.; dr. At. Siandoru, prof. 4 fl.; Ignatiu Papp, secretariu consist. 5 fl.; Mircea B. Stanescu adv. 2 fl.; L. Tiszti redactoru 5 fl. in argintu; Vasile Paguba jude la trib. 1 fl.; Const. Papp, directoru de cancelaria 2 fl.; Nic. Filimonu 2 fl.; dr. N. Oncu 1 fl.; Greg. Venteru adv. 2 fl.; Dem. Bonciu, notariu publicu 1 fl.; Ioanu Belesiu adv. 1 fl.; Petru Popoviciu inv. 1 fl.; J. Cociuba 5 fl.; Jul. Russu, conducatoriu de c. fund. 2 fl.; N. Dozsé 5 fl.; Ben. Boross 3 fl.; Iulius Szontagh 3 fl.; Petru Florescu 1 fl.; G. Purcariu 1 fl.; Lazaru Ionescu 1 fl.; Davidu Nicora 1 fl.; dsiórele de Papp institutóre 3 fl.; J. Schrodt 1 fl.; Vinc. Mangra 2 fl. Toti locuitori din Aradu.

Din provinciá: Pré cuv. Sa dlu Corneliu Jifociu archim. in Bodrogu 5 fl.; Petru Anc'a prof. in Temisióra 5 fl.; Rds. dnu J. Petricu protopresb. in Brasiovu 2 fl.; Reverendulu dnu Greg. Serbu preotu castrensu in Peterwardein 2 fl.; Rdss. dnu Vinc. Sierbanu prot. in B.-Comlosiu 1 fl.; Rev. dnu Nic. Bogdanu, parochu in St.-Miclosiulu micu 1 fl.; DD: J. Vornica, capitanu Budapesta 4 fl.; Justinu Popoviciu Giula 1 fl.; Lazaru Rotariu, Giula 1 fl.; dr. Popoviciu, Chitighazu 1 fl.; Const. Talosiu, Iosasielu 1 fl.; Gavrilu Popa, Soimosiu 1 fl.; Georgiu Adamoviciu, St.-Miclosiulu micu 1 fl.; Georgiu Sierbanu, B.-Comlosiu 1 fl.; Rdss. D. Ioanu Tieranu, prot. Lipova 4 fl.

II.

Dintre colecte au incursu urmatóriele:

In list'a I. Colectante dlu G. Opra, cand. de adv. in Budapesta, 2 fl.; DD: Georgiu Serbu, deputatu dietalu 2 fl.; Petru Mihályi, deputatu dietalu 2 fl.; J. Misiciu, deputatu dietalu 2 fl. v. a. Te totu 8 fl. v. a.

In list'a III. Colectante Moise Toma administ. prot. in Sibiu. A contribuitu dlu Dr. Barcianu prof. 2 fl. La olalta 2 fl. v. a.

In list'a VII. Colectantele F. H. Longinu adv. Déva 1 fl.; Georgiu Ciacianu pres. la sedri'a orfanala 2 fl.; Dr. Lázaru Petco adv. 2 fl.; Ioan Motiu jude trib. 1 fl. La olalta: 6 fl. v. a.

Sum'a totala: 183 fl. 40 cr.

In list'a VIII. Colectantele Andreiu Puticiu in Halmagiu 2 fl.; Macsimu Popoviciu 1 fl.; Petru Toleiu 1 fl. Stefanu Ionescu 2 fl.; Ioann Iula 1 fl.; Ioanu Groza 1 fl.; Dumitru Bales 1 fl. si Nic. Ioldea 50 cr. La olalta 9 fl. 50 cr.

In list'a IX. Colectantele Moise Bocsianu, parochu in Curticiu 4 fl.; Ioanu Bulboca, propr. 4 fl.; G. Radneanu 4 fl.; Demetriu Tamasdanu 4 fl. La olalta 16 fl. v. a.

In list'a X. Colectantele Melentie Botto, docinte in Seitinu. Au contribuitu DD: Teodoru Popoviciu 2 fl.; Dem. Marcoviciu 2 fl.; Georgiu Romanu 1 fl.; Pavelu Mercea 1 fl.; Gratianu Budo 50 cr. La olalta 6 fl. 50 cr.

In list'a XII. Colectantele Ioanu V. Bogdanu inv. in Siri'a 1 fl.; G. Sida 4 fl.; Adalbert Michailoviciu 4 fl.; Stef. Vele 1 fl.; Adalbert Najmanyi 1 fl.; Al. Mera 1 fl.; Stefanovits 1 fl.; St. Ioanoviciu 1 fl.; Dem. Dobosiu 50 cr.; Petru Secula 50 cr. Daniel Gaboru 4 fl. La olalta 19 fl. v. a.

In list'a XIII. Colectantele Stefanu Tamasdanu parochu in Pecica 3 fl.; Terentiu Dimitrescu, parochu 2 fl.; De totu 5 fl. v. a.

In lista XVII. Colectantele Grigoriu Marienescu, Lipova 4 fl.; Desideriu Borbola, adv. 5 fl.; Iacobu de Ratiu 2 fl.; Pavelu Iancu 2 fl.; Valeriu Opreanu 4 fl. La olalta 17 fl. v. a.

In list'a XVIII. Colectantele Dem. Antonescu, adv. in Bocsia-montana 1 fl.; Stefanu Antonescu 2 fl.; Ioune Popoviciu 2 fl.; Aurelianu Popescu 1 fl.; Mihaiu Russu 1 fl.; Panajóth 2 fl.; Ioanu Budintianu 2 fl.; Iuliu Petricu 2 fl.; Ioanu Tina 50 cr. La olalta 13 fl. 50 cr. v. a.

In list'a XXII. Colectantele Ioanu Popu adv. si vicenotariu cottensu in Oradea-mare 1 fl.; Nicolau Zigre adv. 5 fl.; Petru Suciu asses. consist. 5 fl.; P. Vella Ventrariu 6 fl.; Vasiliu Nyisztor canonicu 1 fl.; Ioanu Korhány canonicu 50 cr.; Ioanu Kunk canonicu 1 fl.; Nic. Marcusiu 2 fl.; Aronu Mihailoviciu 2 fl.; Simeonu Bica protopresb. 10 fl.; Iosifu Romanu adv. 2 fl.; Ignatu Kovács 1 fl.; Ioanu Poynár jun. 1 fl.; Teodoru Papu parochu in Berechin 1 fl.; Teodoru Filipu adm. protobresb. Lugasiulu superioru 2 fl.; Ioanu Tiforu parochu in Girisiu 2 fl.; Nic. Boitiu parochu in St.-Nicolau 2 fl.; Stef. Giurcutiu parochu in Bicaciu 1 fl.; Dem. Albu parochu in Cheresigu 1 fl.; Ioanu Teoreanu parochu in Madarasu 1 fl.; Sim. Munteanu p. in Inandu 1 fl.; Ambrosiu Popoviciu notariu in Tobolin 1 fl.; Ioanu Pinteau inv. V. Vele 1 fl.; Teodoru Papu notariu Pichou 2 fl.; Iosifu Vessa parochu Ineu 2 fl.; Moise Porumbu par. Tulca 2 fl.; Elia Lungu par. Siebesiulu-mare 1 fl.; Mihaiu Popescu notariu Lazuri 2 fl.; Ioanu Popoviciu parochu Miersigu 1 fl.; Teodoru Ciocanu not. Lupoia 1 fl.; G. Morarescu parochu Tinodu 1 fl.; Alesandru Filipu not. Lugasiulu inf. 1 fl.; Florianu Glitia parochu Ortiteagu 1 fl.; Gavrilu Iacobu parochu Pestesiu 2 fl.; Iosifu Antonescu parochu Cornitielu 1 fl.; La olalta sum'a de: 67 fl. 50 cr. v. a.

In list'a XXIII. Colectantele Georgiu Lazaru cand. de adv. in Beinsiu 1 fl.; T. Fassie 1 fl.; Gavrilu Cosma 2 fl.; Vasiliu Ignatu 2 fl.; Const. Boitiu 1 fl.; Vasiliu Papp 1 fl.; Nic. Tempeleanu 50 cr.; Timoteiu Foltutiu 50 cr.; Petru Baicu Boglutiu 30 cr.; Petru Ciutanda 50 cr.; At. Popa 30 cr.; Vasiliu Curtescu 1 fl.; Teodoru Papp 30 cr.; Petru Sabou 1 fl.; Aless. Sabou 50 cr.; Ign. Stupa 50 cr. La olalta: 13 fl. 40 cr. v. a.

Recapitulare:

Sum'a de sub I. face	405 fl. — cr.
" " " II. "	183 " 40 "
Venitulu totalu e:	588 fl. 40 cr.
Subtragendu erogatiunile:	347 " 94 "
remane venitu curatu:	240 fl. 46 cr.

adeca: doue sute si patrudieci floreni si 46 cr.

Acést'a suma s'a predatu venerabilului consistoriu aradanu spre ameliorarea viptului eleviloru alumnisti.

Candu comitetulu aduce acestu ratiociniu, nu póte ca se nu-si esprime adunc'a multiamita tuturoru P. T. Dni contribuenti si colectanti, cari au sprigitu cu caldura intreprinderea salutaria.

Pentru comitetulu arangiatoriu:

Iosifu Botto *m. p.* Dr. Lazaru Petroviciu *m. p.*
presiedinte. cassariu.

D i v e r s e.

* **Multiemita publica.** Biseric'a nóstra din Ciab'a, aflandu-se in o stare fórte deplorabila, si gata spre totala ruinara spre acoperirea speseloru renovării acelei bisereci au contribuitu: *Majestatea S'a, Regele* 100 fl., dela ministeriu reg. ung. de cultu din fundatiunile cultului 200 fl., contele *Fridericu Wenc-haim* din Chideusiu 50 fl., cont. *Carolu Weachaim* din Doboz 10 fl., cont. *Albert Aponyi* 50 fl. cont. *Cálmán Almási* 20 fl., *Stefan Beliczai*, comitele supremu alu comit. *Bichisiu* 10 fl., *Moise Suciu*, proprietariu din Ciaba 50 fl., *Constantin Stojanoviciu*, propriet. in Csórvás 50 fl. *Cálmánu Sohár*, administratoru dominialu la cont. Aponyi 5 fl., mai multi negutietori gr. or. din *Vésztő* 9 fl., locuitorii gr. or. din *Csórvás* 7 fl. 20 cr., domnulu *Antoniu Pechy*, paroch si canonicu r. cat. in Ciaba 4 fl., *Savu Oradanu*, economu in Ciab'a 15 fl., *Joan Oradanu* 10 fl., *Georgiu Liub'a*, siefu telegrafist in Ciab'a 5 fl., *Georgie Sierbanu*, econom 2 fl. Credintiosi gr. or. si de alte confessiuni din Ciab'a 135 fl. 40 cr. in bani gata, ér in bucate 78 fl, 70 cr. in fine comunele bisericesci gr. or. din eparchi'a Aradului 183 fl. 80 cr. la olalta 995 fl. 10 cr. — Prin aceste marimóse daruiri s'a renoitu sus numit'a biseric'a deplin si din temeiu, si s'a inzestratu cu cele mai de lipsa, deci prin acést'a se aduce din partea epitropii, si a comitetului bisericescu tuturoru marinimosiloru, si nobililoru daruitori cea mai intima multiemita. B.-Ciab'a la 13|1 Maiu 1879. *Simeonu Nicoliciu m. p.*, presiedintele com. bisericescu.

* **Necrologu.** In diu'a de 1|13 Maiu a inetatu din viéti'a parintele *Dimitriu Popa*, parochu in Covasintiu si asesoru consistorialu. Fie-i tieran'a usióra!

In penitenciarulu din Richmond, in statulu Virgini'a din Americ'a, s'a adusu o femeia si unu barbatu, cari au fost condamnatu la câte cinci ani. Ei nu sunt nici talhari, nici furi, nu sunt falsificatori nici juratori pe stramb, ci ei au comis o crima cu

mult mai mare in locurile acelea . . . s'au casatoritu. Edward Kinney e unu negru — de alt cum de o colóre deschisa — sotia lui e alba. Ambii sunt ómeni de omenia, bravi; ei s'au iubitu si au juratu se traiesca impreuna. Ei sciau inse, cà legile statului oprescu astfelu de casatorii amestecate si deci traia, desi cu inim'a mahrita, necununati. Deodata fura amenintiati de piosii domni din orasiu cà voru fi urmariti continuandu-si vieti'a lor, care erá contra bunelor datini, si ei ca sè puna capetu unei vieti pline de temeri si grigi, se hotarira a parasi acele locuri si trecura la *Washington*, unde nu esista acést'a lege, se cununara dupa tóte regulele si apoi se reintórsera in patria. Ei s'au insielatu inse crediendu cà astfelu voru ocoli legea, si acést'a ratacire i-a costatu cinci ani de inchisóre. Resturnarea acestei sentintie prin o alta trépta a justitiei, din nefericire e pendinte de intrebarea, cà puté-voru ei sustiené marile spese, cu cari e impreunata apelarea. Deocamdata voru petrece septeman'a de miere in penitenciaru. (Timp.)

Edictu.

Georgiu Tieranu din Rusbergu, carele in anul 1853 cá lucratoriu de ocne, plecandu cu *Otilo Küste la America*, a parasitu pre soci'a lui **Ana**, nascuta **Siode-nea**, fara a o incunostiintia de atunci despre loculu petrecerii lui, si fara a-i trimite ajutoriu pentru traiulu vietii, se citeza, ca in terminu de 6 luni dela datulu de facia sè-se presinte in persóna séu prin plenipotentiatulu seu, naintea subsemnatului foru matrimonialu, càci la din contra caus'a divortiala ridicata de soci'a lui se va pertractá si decide si in absentia lui.

Caransebesiu 20. aprile 1879.

Forulu matrimonialu gr. orient. din tractulu protopresviteralu alu Caransebesiului.

Nicolae Andreeviciu,
protopresviteru.

3—3

Concursu.

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu dela scól'a confessionalu gr. or. romana d'in comun'a **Foen**, protopresviteratu **Giacovei** devenitu vacantu, se deschide concursu cu terminu pana la **10. Iuliu c. v. *** anulu 1879, in care di va fi si alegerea. Salariulu impreunatu cu acestu postu este 200 fl. v. a. in bani gata, 50 cubule de grâu, 2 orgii de lemne si 8 orgii de paie, din care se va incaldi si scól'a; cortelu cu gradina de legumi de 1 jugeru, si 2 jugere pamentu aratoriu. Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si substerne recursele instruite dupa statutulu organicu deadreptulu comitetulu parochialu in **Foen**. Cei ce voru produce testimonii despre absolvirea unoru clase gimnasiali séu reale vor fi preferiti.

Foen, din siedinti'a comitetulu párochialu, tienuta in 26. aprilu 1879. 2—3

Comitetulu parochialu.

Cu seirea si invóirea pré onorat. D-nu protteru tractualu. **P. Seimann**.

*) Acést'a indreptare o am facutu ulterioru conform dorintiei comitetulu. Red.

Pentru statiunea invetiatorésca de a II. Clasa la scól'a confessionalu greco-orientala din comun'a **Mercina**, protopresbiteratu **Oravitiei**, cottulu **Carasiului** se escrie concursu pana in **finea lui Maiu**. Emolumentele sunt 300 fl. v. a., 2 jugere si jumetate de pamentu aratoriu, 4 orgii de lemne, din care are a se incaldi si scól'a si cuartiru liberu. Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avísati, recurserile lor instruite cu documentele recerute, amesuratu statutulu organicu, si adresate catra comitetulu parochialu, a le trimite **D. Protopresbiteru tractualu Iacobu Popoviciu** in **Oravitia** pana la terminulu prefíptu, pre langa aceea intru o duminica ori sèrbatóre a se presentá in biserica, pentru de a-si aretà desteritatea in cantári si tipicu. 1—3

Mercina in 15. aprilie 1879.

Comitetulu parochialu in contielegere cu **D. Protopresbiterulu tractualu**.

Pentru deplinirea definitiva a parochiei de clas'a III-a **Lunca**, in protopresviteratu **Beinsiuului** cu terminu de alegere pe **27. maiu v. a. c.** Emolumentele sunt: a) un'a bradie de cucuruza sfermatu dela tóta cas'a; b) pamentu de 4 cubule semantura; c) stólele indatinatate — incát'va imbunatatite. Cuartiru se va esarendá prin comuna pe trei ani, ér dupa aceea prin fitorulu parochu. Numerulu caselor este 115. Recurentii vor avé a-si trimite petitiunile lor amesuratu dispositiuniloru cuprinse in stat. organicu — la subserisulu protopopu in **Beinsiu** pana la **26. Maiu a. c.** 2—3

Datu in Lunca in 26. aprilu 1879.

Vasiliu Papp,

prot. gr. or. al Beinsiuului.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Neivindu-se recurenti pentru statiunea invetiatorésca din comun'a **Gladna-romana**, protopresbiteratu **Fagetului**, se escrie concursu a dou'a óra pana in **13 Maiu** 1879. Emolumentele sunt: salariu annalu 170 fl., 20 meti de grâu, 20 meti de cucuruza, 8 fl. pausialu de scrisu, 10 orgii de lemne, din cari are a se incaldi si scól'a, cortelu liberu cu gradina de legumi si 2 jugere livada (fenatiu.)

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si adresá recursele, instruite conform stat. org. cu atestatele necesarie comitetulu parochialu, si a le trimitite reverend. dnu protobresbiteru, **Atanasiu Ioanoviciu** in **Fagetu** pana la terminulu prefíptu. 3—3

Gladna-romana in 8. aprilu 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopresbiterulu tractualu.

Pentru parochi'a vacanta din comun'a **Botinestiu**, protopresviteratu **Fagetului**, se escrie concursu pana la **6. Maiu** 1879. Emolumentele sunt: folosirea unei sessiuni de 32 jugere pamentu, biru in cucuruza si stol'a usuata dela 100 de case. Doritorii de a ocupá parochi'a acést'a sunt avísati a-si asterne recursele lor bine instruite conform prescrielor stat. org. bisericescu **Pré O. D.** protopresbiteru **Atanasiu Ioanoviciu** in **Fagetu**. 3—3

Botinestiu in 4. aprilie 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **D.** protopresbiteru tractualu.

IOANU BELESIU

advocatu in legile comune si cambiali in Aradu,

si-a stramutatu

cancelari'a advocatuala

in strad'a crucei Nru. 28, cas'a RECK.

3—3